

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р ВИОЛЕТА ГОРАНОВА ТАЧЕВА,

**ръководител на Катедра по славянски езици и комуникация при
Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна,
член на Научното жури за оценка на дисертационен труд на тема:**

**УМЕНИЕТО *ГОВОРЕНЕ* КАТО ПРОДУКТИВЕН КОМПОНЕНТ НА
КОМУНИКАТИВНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО
ЧУЖД ЗА ОБЩИ И АКАДЕМИЧНИ ЦЕЛИ** (върху материал от Европейската
изпитна система за езикови сертификати – ECL)

**Разработен от АЛБЕНА НЕДКОВА ДОБРЕВА за присъждане на образователна и
научна степен „Доктор“ по научна специалност: 2.1. Филология (Български език)**

1. Актуалност на дисертационната тематика

Умениято *говорене* в съвременното чуждоезиково обучение е най-важното индивидуално постижение на гражданите на обединена и все още обединяваща се Европа. То е необходимо на чужденците, изучаващи определения като „малък“ български език, за лична, социална и професионална комуникация. Императивите на Европейската езикова рамка и на Европейското езиково портфолио налагат надеждно и обективно установяване на специфичните аспекти на конкретните компетенции в говоренето по български език като чужд (БЕЧ). В България такива системни и задълбочени изследвания не са регистрирани, въпреки изключителната нужда от тях. Затова избраната тема основателно се определя като дисертабилна и отговаряща на научните и академични нужди на обществото. Чрез диахронния и синхронния анализ на съществуващите и използваните в обучението по БЕЧ учебници Албена Добрева доказва, че умениято *говорене* е най-слабо развиваното умение – описаните методи, средства, материали са недостатъчни, а в повечето учебници изобщо липсват такива. Същевременно в България няма стандартизирана и унифицирана система за демонстриране и измерване на индивидуалните компетенции на обучаваните при говорене по БЕЧ, съобразно с Европейската езикова рамка.

2. Степен на познаване на състоянието на проблема, изпълнение на поставените задачи и постигане на поставената цел.

В дисертационния си труд в обем от 218 страници, с 21 фигури, 13 таблици и 3 приложения Албена Добрева доказва отлично познаване на проблематиката и успешно

реализиране на научната хипотеза. Особено ценно е теоретико-приложното изследване не само на основните, но и на допълнителните аспекти на умениято *говорене* по БЕЧ като основно продуктивно умение, доказващо реалната комуникативна компетентност при устното вербално общуване. Проучена е и връзката на *говоренето със* слушането от гледна точка на разбирането на комуникативния партньор и постигане на комуникативната цел в конкретен комуникативен акт.

Дисертационният труд реализира последователно и съвместно предвидените научни задачи и постига поставената цел – да предложи съвременна система от актуализирани и оптимизирани комуникативни стратегии, техники и похвати за развиване на умениято *говорене* като съществен елемент на съвременната компетентност по БЕЧ за общи и академични цели.

Теоретико-приложната литература по темата е проучена съвместно и задълбочено, като са цитирани 168 източника. Систематично и с много доказателства са изведени критериите за развиване и оценяване на ефикасното говорене по български език като чужд въз основа на лични проучвания и последователни експерименти. Събраният и анализиран богат материал, предложените модели и принципи, направените научни изводи доказват научната хипотеза за ролята на говоренето в изграждането на комуникативната компетентност по български език като чужд.

Изключително съществен аспект от дисертационния труд е ориентирането на изследването към доказани европейски тестови системи – ECL и ALTE, с цел рационално и ефикасно установяване на компетенциите по говорене. Като дългогодишен експерт и координатор за БЕЧ на Европейския консорциум за сертифициране на езиковите постижения по съвременни езици Албена Добрева доказва компетентно предимствата на ECL тестовия формат по отношение на говоренето.

3. Структура и приноси на дисертационния труд.

Текстът е разделен на 4 глави. Логично и аргументирано в I глава се прави анализ на теоретичния конструкт *говорене* по чужд език и в частност – по БЕЧ. По този начин дисертантката анализира и обобщава теоретико-приложния опит за развиване на умениято *говорене* по БЕЧ, като с изключителна прецизност и добросъвестност описва и сравнява съществуващите методи, учебници, материали. Това ѝ позволява да установи нерешените проблеми в тази област и да предложи конкретни идеи във II глава, като се фокусира върху стратегиите и критериите за основните нива A2 и B1. Чрез данните от собствени експериментални изследвания и техния анализ в III глава се установяват реалните нужди

по отношение на *умението* говорене по БЕЧ. Така закономерно се стига до IV глава, в която авторката представя актуална концепция за учебно помагало, фокусирано върху развиване на *умението говорене* с оглед европейското ECL сертифициране.

Приносите могат да се обобщят в две основни групи:

- с теоретико-методически характер: конструирана е цялостна система за обучение и обективно оценяване на *умението говорене по* БЕЧ (ECL) като средство за ефективна комуникация; разработени са собствени стратегии за развиване на комуникативното умение *говорене*, адекватни на българската езикова ситуация и отговарящи на съвременните комуникативни нужди на чужденците;
- с теоретико-приложен характер – предложена е концепция за унифициране на стандартите и критериите при изготвяне на учебни и тестови материали за *умението говорене по* БЕЧ за сертифициран изпит (ECL); представени са апробирани конкретни модели, материали и примери.

Във връзка с дисертационния труд са отпечатани 6 научни публикации, което отговаря на препоръчителните изисквания за научно-образователна степен „доктор“.

Авторефератът представя точно и ясно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

4. Заключение

Дисертационният труд „*Умението говорене* като продуктивен компонент на комуникативната компетентност по български език като чужд за общи и академични цели“ съответства изцяло на изискванията на нормативните документи и на Правилника на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемането на академични длъжности. Цялата процедурата по зачисляване, вътрешна защита и отчисляване е спазена точно и е напълно съобразена с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

В заключение смятам, че докторантката е реализирала напълно поставените задачи и е постигнала значими научно-приложни приноси.

Затова съзнателно и убедено давам своя положителен вот и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на **Албена Недкова Добрева** образователната и научна степен *Доктор по филология*.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

София, 11.XII.2014 г

/Доц. д-р Виолета Тачева/